

TISKOVÁ ZPRÁVA

Ústí nad Labem 24. 8. 2020

STUDENTI Z FF UJEP POMÁHAJÍ ARCHEOLOGŮM S PRŮZKUMY V REGIONU

Během letních prázdnin se desítka studentů z Filozofické fakulty Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem připojila k archeologům z Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech k jejich výzkumu – hledání reliktního po bitvě u Želenic poblíž Mostu a také na hradě Kalichu v Českém středohoří.

Archeologický průzkum v okolí Želenic probíhal o červencových víkendech. Vzhledem k velké rozloze zkoumaného území se prvotní výzkumy soustředily na vzorkování krajiny pomocí nasazení značného počtu detektorů kovů. Hledači kovů z České republiky a Polska, kterých se na výzkumu vystřídal čtyřicet, stihli ovzorkovat cca 200 ha plochy. Jejich hlavním cílem bylo zjistit, kde se odehrávala slavná bitva z roku 1438. Nalezeny byly ovšem pouze pozůstatky z pravěku, novověku, napoleonských bojů či z druhé světové války. Zatím existuje velmi málo dochovaných středověkých militarií, a tak zůstává bojiště z 15. století stále záhadou. Nicméně detektorový průzkum bude pokračovat také v září a říjnu 2020.

„Na podzim se chystáme podívat do močálů, které jsou mezi řekou Bilinou a mlýnským náhonem. Vede nás k tomu úvaha, že tam byli patrně po bitvě naházeni mrtví, neboť nebylo možné pohřbívat je u kostela či do hrobových jam, jak bývalo tehdy zvykem. Víme, že z husitské strany jich bylo asi 2 000,“ uvádí k plánovanému průzkumu archeolog Mgr. Petr Koscelník, Ph.D.

Další průzkum probíhal již od 5. srpna na severní skále hradu Kalich, kde se podařilo odhalit zástavbu sestávající ze dvou stavebních fází. První fáze přísluší do doby, kdy obýval hrad Jan Žižka a jeho rodina. Jednalo se o stavbu dřevěné konstrukce, jejíž stěny byly vyplněny sypaným štěrkem. Je doloženo, že stavba patrně zanikla během dlouhého obléhání v letech 1436–1437. Daleko zajímavější poznatky souvisejí s druhou stavební etapou, kdy hrad po tomto obléhání obnovil Vilém z Ilburka a postavil zde budovu na kamenné podezdívce. Součástí přízemí této jednodílné stavby bylo i těleso kachlové pece. Našel se kamenný sokl, na kterém stála. Pec sestávala z nádobkových kachlů, které byly porůznu umístěvané v kupoli pece.

„Velkou zajímavostí, kterou jsme našli, je celokamenná skříňka, která se nacházela pod podlahou. Interpretujeme ji buď jako stavební, nebo domovou obětinu. Nelze rozklíčovat, co to vlastně přesně je. Stavební obětinou vznikala při příležitosti stavby domu, domová obětinou naopak kdykoli v době existence daného stavení. Každopádně to byl reliktní nějakého pohanského náboženství nebo pohanských představ, kterým se udobřoval domácí duch, ten had hospodářček, jak to známe ještě z 19. století ze Slovenska a Rumunska. V kamenné skříňce jsme našli nejen zbytky zvířecích kostí, ale zároveň i nádoby anebo kusy nádobkových kachlů. Podařilo se nám ale objevit i další zajímavé věci. Např. dvě šipky pocházející ze střel do kuše. Jedna je klasická na probíjení kroužkových košilí, druhá je pak zajímavější, takový listovitý hrot. Máme tu dokonce i deformovaný válcový olověný projektil z palné zbraně. Ráže připadá spíše na hákovnici,“ přibližuje Mgr. Milan Sýkora, archeolog z ÚAPPSZ v Mostě nálezy na Kalichu.

V tomto roce je plánován ještě opakovaný průzkum u brány hradu Kalich, která je jednou z nejlépe dochovaných staveb. Již dříve bylo u jednoho z jejích rohů zjištěno zřícené těleso kachlových kamen a kachle, které byly nalezeny, jsou velmi zajímavé i z ikonografického hlediska. Objevují se na nich turnajové scény, erb s českým královským lvem, papežský znak nebo sv. Martin, jak rozříná mečem plášť.

„Výzkumy na husitském hradě Kalichu probíhají šestým rokem a letos poprvé spolupracujeme s ústeckou univerzitou. Osvědčili se nám studenti, kteří s námi dělali průzkum Želenického bojiště a archeologie se jim zalíbila. Odhodlali se, že s námi budou kopat i tady na Kalichu,“ řekl Milan Sýkora.

„Jsou to věci, které se ve škole za lavicí nenaučíme – tohle je teprve pořádná práce. Ale sešel se tu skvělý kolektiv a při odkrývání se nasmějeme,“ komentuje výjezd na hrad Kalich studentka oboru Dokumentace památek Kateřina Liebigová a dodává: „Dostaneme se do styku s lidmi, kteří běžně jezdí hledat archeologické nálezy sami. Pro nás je to mimostudijní aktivita, kterou si užíváme, a jsme nadšeni, že nás vzali mezi sebe.“

V 19. století stávala na Kalichu restaurace a vyhlídkový altán, vše během pěti až deseti let zaniklo. V průběhu stavebních prací byla ovšem zlikvidována spousta archeologických situací. Ještě tu ovšem zůstalo dostatek míst, kde je možné ve výzkumu pokračovat.

„Jsme rádi, že jsme se mohli zapojit a být součástí historie. I přesto, že nálezy nejsou převratné, těší nás se sem znovu vracet a pátrat mezi kameny. Železné věci nebo mince nachází spíše detektoráři. My nalézáme hlavně střepy z keramických nádob, a když najdeme nějaký hřebík, je to radost,“ přiblížil Bc. Jakub Vondra, student oboru Historie.

Aktivita studentů jsou částečně hrazeny z prostředků UJEP určených na podporu tvůrčí činnosti, stimulaci lidských zdrojů, rozvoj internacionalizace a podporu mladých vědeckých pracovníků pro období 2019 až 2020 – ***Krušnohoří od husitských válek do konce války třicetileté. Role a proměny regionu v klíčových konfliktech mezi středověkem a novověkem.***

Kontakt: Mgr. Monika Beranová, monika.beranova@ujep.cz, 731 915 020

Fotografie k volnému užití: Bojiště Želenice a Hrad Kalich: Archeologický průzkum, červenec a srpen 2020, archiv UJEP, dostupné z: <https://www.zonerama.com/FFUJEP/Album/6465886>.

#MyJsmeUjep

#PribehUJEP

#UniverzitaSeveru

#NaSever

Mgr. Jana Kasaničová, tisková mluvčí